

یادداشت

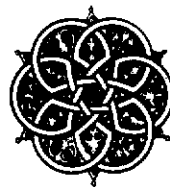

گیرد یا بالعکس احیاء و فقاَل شود. بسته به این که مدیریت مسئول یک سازمان دارای علقه فرهنگی و علمی باشد یا اساساً در عالم هپروت ریاست و حاکمیت سیر کند سرنوشت مجله وابسته به آن سازمان رقم می خورد. کارکنانی که تحت نظام مدیریت سازمان عمل می کنند با آنهایی که مستقیماً دست اندرکار فعالیتهای مربوط با نشر مجله هستند در پویا کردن و حیات بخشیدن به مجله مؤثرند. این عامل را بیشتر باید در مجله هایی سراغ گرفت که سازمانها و مراکز پژوهشی و آموزشی مسئولیت نشر آنها را برعهده دارند.

عامل دوم مربوط به بودجه و سرمایه مجلات است. تردیدی نیست که مواد و خدمات ناظر بر هر مجله ناگزیر دستخوش مسائل مالی است. هر چه هم در باب محتوای مجلات دقت و تأمل شود، هرگاه هزینه کاغذ و فیلم و زینک و تجلید و توزیع و سایر امور آن فراهم نباشد، چیزی منتشر نخواهد شد و در واقع "بی مایه فطیر است". نهیه و نشر مجله نظیر تولید هر کالای دیگر، به عنوان یک "کالا" تابع یک

مروری بر اطلاعات مندرج در راهنمای مجله های ایران ۱۳۵۷ - ۱۳۶۸، یعنی یک دوره ۲۱ ساله نشر مجله در ایران نشان می دهد که عمر متوسط مجله در ایران اندکی کمتر از ۸ سال است. اگر این میانگین عمر را با عمر انسان مقایسه کنیم، می توان چنین تعبیر کرد که مجله در ایران - به طور متوسط - در اوان کودکی عمرش به پایان می رسد و دارفانی را وداع می گوید. در اینجا این سؤال پیش می آید که آن دسته از عوامل بیماریزا که سبب توقف مجلات می شود چیست. زمانی که در برخی جوامع، عمر برخی مجلات از قرن هم تجاوز می کند، این مرگ زودرس در مجلات ما برای چیست؟ واقع امر این است که عوامل متعددی در این جوانمرگ شدن مجلات دخیلند و در هر مجله یک یا چند عامل از این نوع را می توان سراغ گرفت.

یکی از عوامل توقف یا رکود مربوط به مدیریت مجلات است. تغییرهای مکرر مدیریتی و تفاوت در نقطه نظرهای مدیران گاه سبب می شود که مجله ای در محاق بی اعتنائی قرار

سلسله شرایط اقتصادی است و نمی‌توان تنها با "نور معرفت" مجله‌ای را تولید و توزیع کرد و در اختیار علاقه‌مندان و مشتاقان قرار داد. عامل بودجه و سرمایه را باید هم در مجلات وابسته به سازمانها و هم در مجلاتی که با بودجه و سرمایه شخصی یا خصوصی منتشر می‌شوند سراغ گرفت. خصوصاً در سازمانها، هرگاه محدودیت بودجه پدید می‌آید، مجله نخستین گزینه‌ای است که دم تیغ توقف یا تعلیق می‌رود. یا هرگاه تخصیص اعتبارات قرار است در هرم اولویت بندی طراحی و تدارک شود، مجله ممکن است در جایی نزدیک قاعده هرم قرار گیرد.

عامل سوم مرتبط با نگرش مسئولان فرهنگی نسبت به پدیده مجله است. سخت‌گیری نسبت به نشر مجله و مسائلی از این نوع به قصد ارتقاء سطح علمی و بنیة فرهنگی مجلات اقدامی منطقی است، اما هرگاه مجلات از چنین برزخی کامیاب عبور کردند، بر مسئولان فرهنگی کشور است که چتر حمایتی خود را بر سر آنان بگسترانند و از لحاظ مواد و مصالح

تجهیزات و فضاهاى مورد نیاز مساعدت و یاری کنند. خاصیت مجله به دلیل ادواری بودنش این است که یا نباید آن را آغاز کرد، یا اگر آغاز شد حد یقف ندارد. هیچ‌گاه برای مجله، شماره یا سال پایانی تعریف نشده است. این بدان معناست که مسئولیت نشر مجله مسئولیتی بی‌وقفه و بی‌انتهاست و چنین امر سنگینی جز با حمایت‌های همه‌جانبه از سوی مراکز مسئول و مشوق نشر مجله میسر نیست.

ممکن است عوامل متعدّد دیگری را نیز بتوان به عوامل پیش‌گفته افزود، اما در این مختصر تلاش بر آن بوده است که به چند عنصر اساسی و ملموس اشاره شود و به این مهمّ عنایت گردد که عمر متوسط هشت ساله برای مجلات، عمر چندان افتخارآمیزی نیست و این زنده‌ای باید سبب شود که تدابیری در جهت استمرار و تداوم مجلاتی که از بنیة و مایه‌ای قوی در جهت انتقال اطلاعات علمی، فرهنگی، و اجتماعی برخوردارند اتخاذ گردد.

عباس حرّی